

Грааматичке особине придева (род, број и падеж)

Које врсте речи познајете? Које врсте речи спадају у променљиве, а које у непроменљиве врсте речи? Зашто се тако називају? У коју групу спадају придеви: променљиву или непроменљиву? Шта су то придеви? Како се деле придеви према значењу? Наведите пример за сваку од врста. Наведите падеже у српском језику. Коју службу придеви могу да врше у реченици?

Променљиве врсте речи: именице, заменице, придеви, бројеви и глаголи.
Непроменљиве речи: речце, везници, узвици, предлози, прилози. Речи које не мењају свој облик називамо непроменљивим, а речи које мењају свој облик називамо променљивим речима.

Придеви су променљива врста речи која означава особине бића, предмета и појава уз чија имена стоји. Придеви се према значењу деле на: описне, присвојне, градивне, месне и временске (*паметан, занимљив, Маријин, београдски, метални, сребрни, тамошњи, овдашњи, летошњи, вечерашњи*). Придеви могу да врше у реченици службу атрибута, и службу именског дела предиката.

У граматички *Језичко благо* на страни 84. урадити први задатак.

Облик придева (род, број и падеж) зависи од облика именице уз коју стоји. Када стоји уз именицу, придев ће увек бити употребљен у истом роду, броју и падежу као и именица уз коју стоји.

Придев може стајати у мушком, женском и средњем роду: паметан (човек), паметна (жена), паметно (дете).

Придев може бити у једнини или множини: паметан (дечак), паметни (дечаки).

Придеви су именске речи, што значи да имају **деклинацију** (промену по падежима). Придев може стајати у једном од седам падежа: номинатив: паметан (дечак), генитив: паметног (дечака), датив: паметном (дечаку),,,

Придев може бити у једном од три степена поређења – позитиву (који је нулти степен), компаративу и суперлативу: паметан – паметнији – најпаметнији.

„Српски језик има седам падежа, енглески ниједан, Финци користе 14 до 15 падежа, Мађари 18, а поједини кавкаски народи и преко 60. Срби и остали словенски народи познају три граматичка рода: мушки, женски и средњи. Турски, кинески и јапански језик немају род, док је енглески некада имао, али се кроз векове изгубио. Неки афрички и језици америчких Индијанаца имају више од три рода.”

(*Политикин забавник* број 3239, 16. стр.)

Уради други задатак на 85. страни у граматички *Језичко благо*.

У датом тексту подвуци у све придеве у множини.

На шушкарним владарским хаљинама остајао је златни траг њених прстију, али чим би завршила вез на једном нарамку свиле, у собу је убациван други. На великим

свечаностима владарка Земље Сребрних Бреза била је најраскошније одевена. Погледи других владарки са завишћу су се заустављали на њеним хаљинама, на којима је златном росом посуто блистало цвеће чудесних боја и искрили се јутарњирани облаци.

(Златопрста, Гроздана Олујић)

У датом тексту подвуци придеве у мушком роду.

У пећини која се ширила у провалију звиждале су струје и ветрови и Илија се није осећао баш пријатно. У детињим очима могао је да се прочита потискивани страх. Ипак, секирицом коју је кратким ужетом причврстио око појаса, с тешком муком одсекао је велики комад леда, тежи од њега.

(Лед лети и лети, Љубомир Глушац)

У датом тексту подвуци придеве и одреди им род, број и падеж.

Живим у граду, у великомбетонском лавиринту од кућа, кроз чије се тунеле провлаче тролејбуси, задихани и зајапурени, свирајући градске песме на тролама – фрулицама. Тролејбусе осећам као велике и живе играчке које добри шофери навијају ујутру у пет сати и које се, на радост деце и корист људи, врте по граду до каснихвечерњих часова. Волим уличне светиљке, које намигују мангупски летњој и зимској ноћи и буцмастом сату, који 'стоји на једној нози и нечујно време вози'."

(О себи, Драган Лукић)